

Л.В. Сливка

ORCID id 0000-0003-1865-6326

РЕФЛЕКСИВНО-ОЦІНЮВАЛЬНИЙ СКЛАДНИК ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПРОМОЦІЇ ЗДОРОВ'Я: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД

У статті проаналізовано зміст деяких праць науковців Республіки Польща щодо підготовки майбутніх учителів фізичного виховання до здоров'язберезувальної діяльності у вищих навчальних закладах. Деталізовано зміст статей, автори яких висвітлили результати опитувань студентів щодо готовності / неготовності останніх бути промотором здоров'я у навчально-виховному процесі загальноосвітніх шкіл. Обов'язковим складником змісту підготовки майбутніх учителів до промоції здоров'я у професійній діяльності має бути критичний аналіз студентами здобутих знань, умінь і навичок.

Ключові слова: здоров'язберезувальна діяльність, промоція здоров'я, підготовка вчителів, Республіка Польща, фізичне виховання.

© Сливка Л.В., 2017

Вступ. Розгортання на теренах Європи об'єднаних освітніх процесів сприяло інтенсивності реформування вітчизняної освіти. Ключова роль щодо формування позитивних змін у людини, здатної до співжиття в полікультурному суспільстві, належить педагогові [4]. Ініціативи Першого європейського форуму ректорів педагогічних університетів (Київ, 15–17 вересня 2011 р.) [2] щодо пошуку спільних для об'єднаної Європи ХХІ ст. засад складної архітектури професійної підготовки майбутніх учителів увінчалися розробкою Педагогічної Конституції Європи (далі — Конституція) та її ухваленням на Другому форумі відповідного рівня (Франкфурт-на-Майні, 23–25 травня 2013 р.) [1; 3].

Конституцією декларовано, що зміст педагогічної освіти необхідно корелювати із прогресивними інноваціями, апробованими народами і культурами європейського простору впродовж їхнього історичного поступу (ст. 5.1). Тож логічно, що важливим компонентом оптимізації та модернізації теорії і практики педагогічної освіти в Україні є об'єктивне переосмислення та використання освітнього досвіду країн зарубіжжя. Заслугує на увагу творча спадщина польських науковців щодо змісту та методики формування компетентностей педагога, необхідних для здійснення ними здоров'язберезувальної роботи у професійній діяльності.

Низку питань щодо реалізації професійної підготовки студентів педагогічних спеціальностей до здоров'язберезувальної діяльності у вишах Польщі висвітлено у творчості Т. Єрмакової, І. Мордвінової, В. Пасічника [16]. Проблема під-

готовки майбутніх вчителів до практичного втілення ідей педагогіки здоров'я є достатньо осмислена й теоретично обґрунтована у вітчизняному науковому просторі (В. Бобрицька, О. Бондаренко, Г. Воскобойнікова, М. Гриньова, В. Єфімова, В. Звєкова, В. Нестеренко, О. Омельченко, О. Філіпп'єва та ін.). Разом з тим у наукових розвідках українських дослідників недостатньо уваги приділено змісту рефлексивно-оцінювальної складової підготовки студентів педагогічних спеціальностей до промоції здоров'я (промоція здоров'я — поширення інформації, продумана, спланована, системна і тривала просвітня діяльність з метою створення вдалого, позитивного іміджу феномену «здоров'я» і здорового способу життя через передачу позитивної інформації. — Л. С.).

Метою статті є висвітлення досвіду вчених Республіки Польща щодо організації самооцінки та самоконтролю майбутніх педагогів з метою отримання інформації щодо їхньої готовності здійснювати промоцію здоров'я у навчально-виховному процесі школи.

У наукових розвідках польських науковців значна увага приділяється висвітленню змісту та технологій професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання до здоров'язберезувальної діяльності. Це зумовлено тим, що після чергового реформування польської шкільної освіти (2009) її здоров'язберезувальний контент набув нової концепції. Згідно з новими програмами, здоров'язберезувальній освіті відведено одне з чільних місць з-поміж завдань школи, що поєднується зі змістом фізичного виховання на всіх

освітніх етапах. Фізичне виховання стали декларувати як «провідну» навчальну дисципліну щодо реалізації освіти у галузі здоров'я. У навчальних програмах з фізичного виховання для гімназій та ліцеїв було виокремлено тематичний блок — «здоров'язбережувальна освіта»; учителю фізичного виховання доручено роль головного промотора і організатора здоров'язбережувальних заходів у школі [12].

З метою виокремлення матеріалу, який може бути використано в навчально-виховному процесі вітчизняних вишів, ми зосередили увагу на розвідках польських дослідників [13; 14; 18; 20] щодо висвітлення рефлексивно-оцінювального складника підготовки майбутніх вчителів до реалізації здоров'язбережувальної діяльності.

Розглянемо результати опитування, проведеного серед першокурсників магістратури спеціальності «фізичне виховання» (51 особа) в Академії фізичного виховання у Познані [13]. Студенти, які протягом попередніх років навчання вивчали дисципліну «здоров'язбережувальна освіта» та проходили міні-практику в школі, мали відповісти «так» чи «ні» на низку питань щодо своєї готовності реалізовувати гімназійну та ліцеальну навчальні програми зі здоров'язбережувальної освіти [13, 46].

Середній бал позитивних відповідей магістрів склав 3,44 бала за п'ятибальною шкалою. Найменше, за самооцінкою студентів, вони були підготовлені до формування в учнів уявлень про способи надання і отримання останніми різного роду соціальної підтримки (2,98 бала). Трохи вищим рівнем характеризувалася готовність формувати у вихованців навички розпізнавання власних сильних і слабких сторін, правильного додання небажаних емоцій і стресу, а також уявлень про взаємозв'язок інтерперсональних взаємин і здоров'я (3,20–3,39 бала). Досить високо респонденти оцінили свої знання про сутність і приклади асертивної поведінки (3,55–3,69 бала). Найбільшу готовність було висловлено щодо здатності реалізовувати теми про безпеки, пов'язані із курінням сигарет, надуживанням алкоголю та інших психоактивних субстанцій, а також моделюванням ситуацій відмови від небезпечних пропозицій різноманітного характеру [13, 47].

Дещо нижче студенти самооцінили готовність реалізовувати ліцеальну програму зі здоров'язбережувальної освіти. Рівень знань про обізнаність щодо причин стереотипів і соціальної стигматизації (таврування) осіб із психічними захворюваннями та осіб дискримінованих (зокрема, тих, які живуть із ВІЛ / СНІДом) фіксувався у межах 2,88 бала. Знання щодо конструктивних способів давати собі раду із критикою були самооцінені респондентами в середньому

на 3,10 бала. Найвищий бал (3,59) студенти «присудили» своїм знанням про сутність відповідального ставлення до власного здоров'я, а також принципи раціонального розподілу часу в режимі дня.

Трохи інший формат мало тестування, проведене серед магістрів (74 особи) заочної форми навчання спеціальності «фізичне виховання» в Академії фізичного виховання у Кракові [20]. Студентам, які на попередніх курсах уже опанували дисципліну «здоров'язбережувальне виховання», необхідно було відповісти на запитання «Які форми діяльності найчастіше повинен реалізовувати учитель фізичного виховання з метою промоції здоров'я у школі?»

За результатами дослідження (табл. 1), 43,2 % респондента назвали особистий приклад учителя базовою умовою ефективності здійснення просвітньої діяльності щодо здорового способу життя. Проте тільки 18,9 % опитаних зазначили, що дбатимуть про особисту гігієну, і ще менша кількість — що пропагуватиме здоров'я шляхом особистого вправлення у певному виді спорту (8,1 %), активного проведення вільного часу (6,8 %), невживанням алкоголю і некурінням сигарет (відповідно 8,1 % і 8,1 %).

29,7 % майбутніх учителів вказали, що у своїй професійній діяльності проводитимуть лекції і бесіди на теми, дотичні здоров'ю. 16,2 % опитаних дієвою формою промоції здоров'я назвали пояснення вихованцям корисних наслідків догляду за власним тілом та інформування про загрози, пов'язані із недотриманням гігієнічних засад. 40,6 % студентів зазначили, що важливою формою роботи, організованою учителем з метою пропаганди здорового способу життя, є позаурочні заняття. 14,9 % магістрів Краківської академії вказали, що заохочуватимуть учнів до фізичної активності поза школою. Серед дієвих форм промоції здоров'я 24,3 % студентів виокремили організацію прогулянок, виїздів і спортивних кросів [20, 73].

Загалом більшість респондентів подібних досліджень ідентифікували себе «аніматорами» та «координаторами» здоров'я орієнтованої освіти, виразно підкресливали бажання співпрацювати з учителями інших спеціальностей щодо реалізації здоров'язбережувальних навчальних програм. Разом з тим тільки 13–14 % опитаних вказали, що зміст програм вищих навчальних закладів, в яких вони навчалися, був достатній для повноцінної підготовки майбутніх учителів до виконання ролі «учителя здоров'я». Натомість приблизно половина респондентів не вважала виш ефективним джерелом такої підготовки [17, 34] і не була впевнена щодо своєї готовності здійснювати вищезначену діяльність [14, 230; 18, 45].

**ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ, ЯКІ НАЙЧАСТІШЕ ПОВИНЕН ВИКОРИСТОВУВАТИ
УЧИТЕЛЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ З МЕТОЮ ПРОМОЦІЇ ЗДОРОВ'Я**
(відповіді студентів-магістрів спеціальності «Фізичне виховання»
заочного відділення Академії фізичного виховання у Кракові)

	Види і форми діяльності	Кількість відповідей	Відсоток відповідей
1	Організація позакласних занять	30	40,6
2	Організація прогулянок (у тому числі оздоровчих), спортивних кросів тощо.	18	24,3
3	Організація одного дня на тиждень, присвяченого здоров'ю	4	5,4
4	Організація тижня оздоровчої тематики	3	4,1
5	Організація зустрічей із батьками на теми, пов'язані зі здоров'ям	2	2,7
6	Організація спортивних фестивалів та шоу	4	5,4
7	Організація конкурсів на теми здоров'я	5	6,8
8	Реалізація едукативної стежки «здоров'язбережувальна освіта»	10	13,6
9	Випуск газет здоров'я орієнтованої тематики	2	2,7
10	Проведення із учнями бесід на теми здорового способу життя, а також заохочення їх до дотримання останнього	6	8,1
11	Проведення бесід і лекцій для учнів на теми здоров'я	22	29,7
12	Застереження учнів перед загрозами, пов'язаними з вживанням алкоголю, наркотиків та палінням сигарет	8	10,8
13	Проведення уроків фізичного виховання на свіжому повітрі	4	5,4
14	Проведення безстресових занять з фізичного виховання	1	1,4
15	Проведення уроків фізичного виховання у цікавій формі	3	4,1
16	Організація додаткових занять з фізичного виховання	2	2,7
17	Співпраця із вчителями інших предметів	3	4,1
18	Співпраця із спортивними клубами	1	1,4
19	Рекомендації щодо наповнення асортименту шкільних їдалень фруктами	2	2,7
20	Ознайомлення учнів зі значенням раціонального харчування	19	25,7
21	Реальне заняття спортом учителем	6	8,1
22	Заохочення учнів до фізичної активності поза межами школи	11	14,9
23	Звернення уваги учнів на дотримання правильної постави з метою запобігання вадам хребта	2	2,7
24	Пояснення-рекомендації для учнів щодо дотримання особистої гігієни та гігієни одягу	12	16,2
25	Учитель фізичного виховання як взірець для наслідування	32	43,2
26	Дотримання позитивних інтерперсональних стосунків у середовищі школи	8	10,6
27	Невживання учителем алкоголю	6	8,1
28	Некуріння учителем сигарет	6	8,1
29	Активне проведення учителем вільного часу	5	6,8
30	Ведення учителем здорового способу життя	14	18,9

Отже, зважаючи на викладене вище, можемо дійти таких висновків:

1) важливим завданням школи є турбота про здоров'я усієї шкільної спільноти (учнів, вчителів та інших працівників школи). Разом з тим відповіді студентів стосувалися виключно здоров'я школярів із спорадичним згадуванням інших суб'єктів навчальної діяльності;

2) важливим складником промоції здоров'я є сплановане і організоване здоров'я-збережувальне виховання. Але про важливість і необхідність реалізації едукативної стежки «здоров'язбережувальна освіта» згадувало тільки 14 % опитаних студентів [20, 74–75];

3) пропонувані у відповідях форми промоції здоров'я (бесіди і лекції) є вербальними за своїм характером і не активізують учнів, не сприяють творчій винахідливості останніх;

4) ефективність результатів щодо збереження, зміцнення і формування здоров'я зростаючої особистості безпосередньо залежить від комплексного підходу до розв'язання означеної проблеми, тож здоров'язбережувальними і здоров'яформувальними повинні бути водночас зміст освіти, форми, методи, прийоми і засоби її реалізації, а також умови, в яких здійснюються навчання і виховання [11; 15]. Натомість респонденти називали дуже мало організаційно-педагогічних умов створення фізичного і соціального середовища школи, сприятливого для здоров'я учасників навчально-виховного процесу (серед названих були такі: проведення уроків фізичного виховання на свіжому повітрі (5,4 %) і в цікавій формі (4,1 %), турбота про дотримання безпеки на уроках фізичного виховання (1,4 %), організація поряд із спортзалами душових кімнат).

Вважаємо, що серед низки причин, які зумовлюють недостатність знань та вмій студентів стосовно промоції здоров'я, чільне місце може посідати недостатня кількість годин, відведених загалом на здоров'язбережувальну освіту у вищих навчальних педагогічних закладах (причому, у познанській Академії фізичного виховання — 15 годин лекцій і 15 годин практичних) [13, 46], а також на конфронтацію теорії із практикою [18, 44].

Ґрунтовного доопрацювання, як засвідчило наше дослідження, потребує змістове наповнення програм здоров'язбережувальної освіти у вищих Польщі, адже здебільшого в їх основі лежить медико-біологічна модель. Теми щодо психосоціального здоров'я, за оцінками практикуючих вчителів, є найбільш складними для викладання [19, 209]. Тому науковці наголошують на необхідності наповнити зміст підготовки майбутніх учителів темами, що стосуються методики формування в учнів інтерперсональних навичок, умінь керувати стресом, приймати рішення і будувати власну систему цінностей [13, 52]. Підвищення рівня

готовності до здійснення здоров'я орієнтованих акцій у професійній діяльності пов'язують також із поглибленням знань студентів про методи навчання, що спираються на інтеракцію [13, 50]. Важливою умовою оптимізації навчально-виховного процесу у вишах є впровадження «цікавих» форм проведення навчальних занять і способів надання інформації, які б значною мірою ангажували і мотивували студентів до здобування необхідних знань [18, 46].

Погоджуємося із думкою експерта програми «Освіта» незалежного аналітичного центру «Український інститут майбутнього» Миколи Скиби, висловленою ним у доповіді «Освіта для турбулентного світу: як жити, навчати і навчатися на вістрі змін» Зокрема, в ній йшлося про те, що реформування освіти може відбутися тільки за умови, коли кожен педагог почне робити елементарні практичні кроки, маленькі зміни у межах доступних можливостей, перетворюючи навчальний процес на більш продуктивний [5, 64–65]. Таким чином, маючи позитивний досвід викладання здоров'я орієнтованих дисциплін [7; 10] та інтегрування у зміст цих курсів маловідомих у вітчизняному педагогічному просторі матеріалів [6; 8; 9], вважаємо за доцільне продовжувати таку практику, оскільки вона сприяє формуванню креативного світогляду майбутніх педагогів, їхньому фаховому зростанню і особистісному розвитку.

У контексті окресленого вище наукові розвідки польських дослідників можуть стати цінним інформаційним джерелом для фіксації певного контенту у програмах підготовки майбутніх педагогів у вищих навчальних закладах України.

Ефективними шляхами оптимізації формування змістового, операційно-діяльнісного та результативно-оцінювального компонентів підготовки майбутніх педагогів «для сьогодення» і «для завтра» є такі: збільшення обсягу практичних занять у галузі здоров'язбережувальної освіти; внесення до Державного освітнього стандарту вищої професійної освіти змістовних елементів, які б сприяли формуванню у майбутніх педагогів високого рівня здоров'язбережувальної культури; створення підручників і навчально-методичних посібників якісно-наукового змісту для забезпечення ефективної підготовки студентів; пріоритетне впровадження форм і методів навчання, які дадуть змогу ангажувати студентів у діяльнісне самонавчання і сприятимуть формуванню у них навичок використання інтерактивних технологій навчання в рамках реалізації здоров'язбережувальної освіти; створення умов для можливості вибору студентами достовірних і необхідних джерел (створення інформаційно-освітніх центрів при університетах); співпраця викладачів різних кафедр і закладів щодо координації змісту здоров'язбережувальної освіти.

Обов'язковим складником підготовки студентів педагогічних спеціальностей повинен стати критичний аналіз майбутніми вчителями своєї навчальної діяльності та її результатів, визначення свого ставлення до них, самопізнання (студент має бути здатний відповісти на такі запитання: «На скільки успішно я можу застосувати здобуті у вищі знання і вміння у майбутній практичній діяльності?»; «На скільки ефективно і компетентно я зможу формувати в учнів уявлення про здоров'я і позитивну мотивацію до ведення здорового способу життя?» тощо).

Висновки. Змістове наповнення проаналізованих розвідок польських науковців може стати орієнтиром щодо моделювання структури доцільних технологій навчання у системі підготовки студентів педагогічних спеціальностей в Україні.

Запропоновані нами шляхи оптимізації та модернізації змістово-організаційного складника підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної роботи дасть змогу сформуванню абсолютів з таким рівнем компетенцій, який уможливить ефективну реалізацію промоції здоров'я серед дітей та молоді у професійній діяльності.

ДЖЕРЕЛА

1. Педагогічна Конституція Європи. Преамбула [Електронний ресурс] // Вища освіта України. — 2013. — № 3. — С. 111–116. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_3_17>. — Загол. з екрана.
2. Перший форум ректорів педагогічних університетів Європи [Електронний ресурс] // Європейські студії. — 2012. — Вип. 1–2. — С. 25–26. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/epc_2012_1_2_7>. — Загол. з екрана.
3. Підписано Педагогічну Конституцію Європи [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246378962&cat_id=248446167>. — Загол. з екрана.
4. Про нову місію вчителя [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/pro-novu-misiyu-vchitelya>>. — Загол. з екрана.
5. Скиба Микола. Освіта для турбулентного світу [Електронний ресурс] / Микола Скиба. — Режим доступу : http://uifuture.org/uk/post/osvita-dla-turbulentnogo-svitu-dopovid-pdf_332>. — Загол. з екрана.
6. Сливка Л. Використання досвіду діяльності громадських товариств Західної України (1919–1939) у підготовці майбутніх учителів до антиалкогольного виховання молодших школярів / Л. Сливка // Науковий вісник Чернівецького університету. — Чернівці : Чернівецький національний університет, 2011. — Вип. 575. — С. 184–190. — (Серія «Педагогіка та психологія»).
7. Сливка Л.В. Екологія дитинства : [навч.-метод. посіб.] / Л.В. Сливка. — Івано-Франківськ : НАІР, 2014. — 164 с.
8. Сливка Л. Інтегрування матеріалів західноукраїнської художньої дитячої літератури 1919–1939 рр. із практикою підготовки педагогів до валеологічного виховання молодших школярів / Л. Сливка // Вісник Прикарпатського університету. — Івано-Франківськ, 2011. — Вип. XXXIX. — С. 15–18. — (Серія «Педагогіка»).
9. Сливка Л.В. Інтеграція матеріалів польської педагогічної літератури із практикою підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувального виховання / Л.В. Сливка // Психологічна культура вчителя в контексті викликів сучасності : зб. матер. Всеукр. наук.-практич. конф. з міжнародною участю (Україна, 5–6 квітня 2017 р., м. Тернопіль) / уклад.: В.Є. Кавецький, А.В. Вихрущ, О.Я. Жизномірска, Т.Г. Дідух. — Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. — С. 244–246.
10. Сливка Л. Методика викладання основ здоров'я в початкових класах : [навч.-метод. посіб.] / Л. Сливка. — Івано-Франківськ : НАІР, 2014. — 164 с.
11. Сливка Л. Організація здоров'язберігаючого середовища молодшого школяра: теоретичні й практичні аспекти / Л. Сливка // Гірська школа Українських Карпат. — Івано-Франківськ, 2014. — № 11. — С. 44–47.
12. Edukacja zdrowotna. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://men.gov.pl/zwiekszenie-szans/promocja-zdrowia/edukacja-zdrowotna.html>>. — Загол. з екрана.
13. Klimas Nela Przygotowania studentów wychowania fizycznego do prowadzenia zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej — teoria a rzeczywistość / Nela Klimas, Ida Laudańska-Krzemińska // Quality in sport. — 2015. — nr. 2 (1). — S. 43–52.
14. Kosińska E. Przygotowanie do realizacji edukacji zdrowotnej w autoocenie nauczycieli naucznia początkowego / E. Kosińska, M. Rębiałkowska // Nauczyciel w edukacji zdrowotnej (red. W. Wrona-Wolny, B. Makowska, B. Jawień). — Kraków : AWF, 2002. — S. 229–233.
15. Kulmatycki L. Promocja zdrowia w kulturze fizycznej / L. Kulmatycki // Studia i Monografie AWF we Wrocławiu. — 2003. — Nr. 68. — S. 177–185.

16. *Slyvka Larysa*. The problem of healthkeeping of children and youth in Polish educational thought at the XV — beginning of XX century // Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. — 2016. — No. 2–3. — P. 68–72. — DOI: 10.15330/jpnu.3.2-3.68-72.
17. *Śmiglewska M.* Wychowanie fizyczne a kompetencje zdrowotne według opinii studentów pierwszego roku wyższych uczelni / M. Śmiglewska, M. Cieślicka, A. Lewandowski, B. Stankiewicz // Rozprawy Naukowe Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. — 2013. — Nr. 40. — S. 27–35.
18. *Wilk Barbara*. Opinie studentów Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku o swoim przygotowaniu do realizacji programu edukacji prozdrowotnej w szkole / Barbara Wilk // Roczniki Państwowego Zakładu Higieny. — 2006. — nr. 57 (Suplement). — S. 43–46.
19. *Wiśniewska-Śliwińska H.* Opinie nauczycieli wychowania fizycznego względem propozycji ustanowienia ich głównymi edukatorami zdrowotnymi w szkołach / H. Wiśniewska-Śliwińska, J.T. Marcinkowski, S.A. Wiśniewski // Hygeia Public Health. — 2010. — Nr. 45(2). — S. 206–212.
20. *Wrona-Wolny Weronika*. Rola nauczyciela wychowania fizycznego w promowaniu zdrowia w środowisku szkolnym / Weronika Wrona-Wolny // Kultura fizyczna i zdrowotna w społecznego człowieka. Teoretyczne podstawy i praktyczne implikacje / pod. red. Arkadiusza Kaźmierczaka, Anny Maszorek-Szymala, Eweliny Dębowskiej. — Łódź : Wyd-wo Uniwersytetu Łódzkiego, 2008. — S. 71–75.

REFERENCES

1. Pedahohichna Konstytutsiia Yevropy. Preambula [Pedagogical Constitution of Europe. Preamble]. (in Ukrainian). http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_3_17
2. Pershyi forum rektoriv pedahohichnykh universytetiv Yevropy [First Forum of Rectors of Pedagogical Universities of Europe]. (in Ukrainian). http://nbuv.gov.ua/UJRN/epc_2012_1-2_7
3. Pidpysano Pedahohichnu Konstytutsiiu Yevropy [Pedagogical Constitution of Europe is Signed]. (in Ukrainian). http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246378962&cat_id=248446167
4. Pro novu misiui vchytelia [About New Mission of Teacher]. (in Ukrainian). <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/pro-novu-misiyu-vchytelya>
5. *Skyba Mykola* Osvita dlia turbulentnoho svitu [Education for Turbulent World]. (in Ukrainian). http://uifuture.org/uk/post/osvita-dla-turbulentnogo-svitu-dopovid-pdf_332
6. *Slyvka Larysa* (2011). Vykorystannia dosvidu diialnosti hromadskykh tovarystv Zakhidnoi Ukrainy (1919–1939) u pidgotovtsi maibutnykh uchyteliv do antyalkoholnoho vykhovannia molodshykh shkolariv [Use of Experience of Civil Societies' activities in Western Ukraine (1919–1939) in Future Teachers Training in Anti-Alcoholic Education of Junior Schoolchildren]. *Naukovyi visnyk Chernivets'koho universytetu*, Vol. 575, S. 184–190 (Serii «Pedahohika ta psihohihiia») (in Ukrainian).
7. *Slyvka L.V.* (2014). Ekologia dytynstva [Ecology of Childhood]. Ivano-Frankivsk, 164 s. (in Ukrainian).
8. *Slyvka L.* (2011). Intehruvannia materialiv zakhidnoukrainskoi khudozhnoi dytiachoi literatury 1919–1939 rr. i z praktykoiu pidhotovky pedahohiv do valeolohichnoho vykhovannia molodshykh shkolariv [Integration of Materials of Western Ukrainian Children's Fiction of 1919–1939s with Practice of Teachers Training in Valeological Education of Junior Pupils]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu*, Vol. XXXIX, S. 15–18 (Serii «Pedahohika») (in Ukrainian).
9. *Slyvka L.V.* (2017). Integratsiia materialiv polskoyi pedahohichnoi literatury iz praktykoiu pidgotovky maibutnykh vchyteliv do zdoroviazberzhuvalnoho vykhovannia [Integration of Materials of Polish Pedagogical literature with Practice of Teacher's Training for Healthcare-Saving Education]. *Psycholohichna kultura vchytelia v konteksti vyklykiv suchasnosti : zb. mater. Vseukr. nauk.-praktych. konf. z mizhnarod. uchastiu* (m. Ternopil, 2017), S. 244–246 (in Ukrainian).
10. *Slyvka L.* (2014). Metodyka vykladannia osnov zdorovia v pochatkovykh klasakh [Methodology of Teaching Basic of Health in Elementary School]. Ivano-Frankivsk, 164 s. (in Ukrainian).
11. *Slyvka L.* (2014). Organizatsiia zdoroviazberihaiuchoho seredovyscha molodshoho shkoliara: teoretychni i praktychni aspekty [Organization of Healthcare-Saving Environment of Junior Pupils: theoretical and practical aspects]. *Girska shkola Ukrainykh Karpat*, Ivano-Frankivsk, Vol. 11, S. 44–47 (in Ukrainian).
12. Edukacja zdrowotna. (in Polish). <https://men.gov.pl/zwiekszenie-szans/promocja-zdrowia/edukacja-zdrowotna.html>
13. *Klimas Nela* (2015). Przygotowania studentów wychowania fizycznego do prowadzenia zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej — teoria a rzeczywistość. *Quality in Sport*, 2 (1), S. 43–52 (in Polish).
14. *Kosińska E.* (2002). Przygotowanie do realizacji edukacji zdrowotnej w autoocenie nauczycieli naucznia początkowego. *Nauczyciel w edukacji zdrowotnej* (red. W. Wrona-Wolny, B. Makowska, B. Jawień). Kraków : AWF, S. 229–233 (in Polish).
15. *Kulmatycki L.* (2003). Promocja zdrowia w kulturze fizycznej. *Studia i Monografie AWF we Wrocławiu*, 68, S. 177–185 (in Polish).

16. *Slyvka Larysa* (2016). The Problem of Healthkeeping of Children and Youth in Polish Educational Thought at the XV — beginning of XX century. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 2–3, p. 68–72. doi: 10.15330/jpnu.3.2-3.68-72.
17. *Śmiglewska M.* (2013). Wychowanie fizyczne a kompetencje zdrowotne według opinii studentów pierwszego roku wyższych uczelni. *Rozprawy Naukowe Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu*, 40, S. 27–35 (in Polish).
18. *Wilk Barbara* (2006). Opinie studentów Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku o swoim przygotowaniu do realizacji programu edukacji prozdrowotnej w szkole. *Roczniki Państwowego Zakładu Higieny*, 57 (Suplement), S. 43–46 (in Polish).
19. *Wiśniewska-Śliwińska H.* (2010). Opinie nauczycieli wychowania fizycznego względem propozycji ustanowienia ich głównymi edukatorami zdrowotnymi w szkołach. *Hygeia Public Health*, 45(2), S. 206–212 (in Polish).
20. *Wrona-Wolny Weronika.* (2008). Rola nauczyciela wychowania fizycznego w promowaniu zdrowia w środowisku szkolnym. *Kultura fizyczna i zdrowotna w społecznego człowieka. Teoretyczne podstawy i praktyczne implikacje* / pod. red. Arkadiusza Kaźmierczaka, Anny Maszorek-Szymala, Eweliny Dębowskiej. Łódź, Wyd-wo Uniwersytetu Łódzkiego, S. 71–75 (in Polish).

Сливка Л.В.

РЕФЛЕКСИВНО-ОЦЕНОЧНЫЙ КОМПОНЕНТ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К ПРОМОЦИИ ЗДОРОВЬЯ: ПОЛЬСКИЙ ОПЫТ

В статье проанализировано содержание некоторых работ учёных Республики Польша о подготовке будущих учителей физического воспитания к здоровьесохраняющей деятельности в высших учебных заведениях. Детализировано содержание статей, авторы которых представили результаты опросов студентов о их готовности / неготовности быть промотором здоровья в учебно-воспитательном процессе общеобразовательных школ. Обязательной составной частью содержания подготовки будущих учителей к промоции здоровья в профессиональной деятельности должен быть критический анализ студентами приобретённых знаний, умений и навыков.

Ключевые слова: здоровьесохраняющая деятельность, промоция здоровья, подготовка учителей, Республика Польша, физическое воспитание.

Larysa Slyvka

REFLECTIVE-EVALUATE COMPOSITION OF HEALTH PROMOTION TRAINING FOR FUTURE TEACHERS: POLISH EXPERIENCE

The article analyses the content of some works by the scientists of the Republic of Poland on the training of future teachers of physical education for health care activities in higher education institutions. We have selected articles, the authors of which highlighted the results of surveys of students about the readiness / unpreparedness of them to be the promoter of health in the educational process of secondary schools.

Respondents highly rated the teacher's personal example in the process, but the planned and organized health-saving education was of in adequate significance. Presented in the answers of future teachers, the forms of implementation of healthcare-saving education, which they plan to use in future professional activities, were mainly verbal in nature, which do not activate the pupils, do not contribute to the ircreative ingenuity. In general, surveyed students did not very much self-assess their willingness to exercise health-saving activities at school.

The main reason for such situation defined by Polish scientists is the insufficient number of hours allocated for health-saving education in higher education institutions that train physical education teachers. Also urgent is the need to improve the content of curricula by themes for constructing the content of lessons. Particular attention is needed to the problem of the development of future teachers' ability to use interactive technologies in healthcare-saving education.

A compulsory component of the content of the training of future teachers to promote health in professional activities should be a critical analysis of students acquired knowledge, skills and abilities.

The author describes the possible ways of using Polish experience in the educational process of higher education institutions of Ukraine to optimize and modernize the training of students of pedagogical specialties to promote health in future professional activities.

Key words: healthcare activities, promotion of health, training of future teachers, Republic of Poland, physical education.

Стаття надійшла до редакції ????

Прийнято до друку ????